

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาคือห้องสมุดของโรงเรียน ✓

นายประสิทธิ์ จอมศรี

ศูนย์วิทยพัสดุ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-469-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013788

I 1029322X

THE ROLE OF THE ADMINISTRATORS OF GOVERNMENTAL SECONDARY SCHOOL
TOWARDS THEIR SCHOOL LIBRARIES

Mr. Prasit Chomsri

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-469-4

ประสิทธิ์ จอมศรี : บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษาต่อห้องสมุดของโรงเรียน (THE ROLE OF THE ADMINISTRATORS OF GOVERNMENTAL SECONDARY SCHOOL TOWARDS THEIR SCHOOL LIBRARIES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.สุพรรณิ วราทร, 205 หน้า.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารที่มีต่อการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร 6 ด้าน คือ ด้านการเงิน, ด้านบุคลากร, ด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์, ด้านวัสดุการอ่าน, ด้านกิจกรรมและบริการ และด้านการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด การวิจัยได้ศึกษาจากแบบสอบถามที่ส่งไปยังผู้บริหารและบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน 103 แห่ง และได้รับกลับคืนร้อยละ 87.38 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและบรรณารักษ์มีความเห็นสอดคล้องกันทั้งบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังทุกด้าน

ในบทบาทที่ปฏิบัติจริง ผู้บริหารและบรรณารักษ์เห็นว่า ผู้บริหารมีบทบาทต่อการดำเนินงานห้องสมุดด้านต่างๆ ในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ งานที่ผู้บริหารได้ปฏิบัติซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้านตามความเห็นของทั้งสองกลุ่ม ได้แก่ ให้บรรณารักษ์มีส่วนในการตั้งงบประมาณห้องสมุด, ให้ชื่อครุภัณฑ์ตามความจำเป็น, ให้ครูอาจารย์เสนอรายการหนังสือที่ต้องการ, จัดหาหนังสือและวารสารที่มีคุณค่าทางการศึกษาให้แก่ครูอาจารย์, พิจารณาความดีความชอบของบรรณารักษ์โดย เปรียบเทียบกับอาจารย์ประจำวิชาอื่น ๆ, ส่งเสริมให้บรรณารักษ์มีความสัมพันธ์อันดีและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มโรงเรียน, ให้บรรณารักษ์มีอิสระในการดำเนินงานห้องสมุด และให้บรรณารักษ์เสนอโครงการจัดกิจกรรมห้องสมุดประจำปี

สำหรับบทบาทที่คาดหวัง ทั้งผู้บริหารและบรรณารักษ์เห็นว่า ผู้บริหารควรมีบทบาททุกด้านเพิ่มขึ้น งานที่ทั้งสองกลุ่มคาดหวังว่าผู้บริหารจะมีบทบาทในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ ให้ครูอาจารย์เสนอรายการหนังสือที่ต้องการ, ให้บรรณารักษ์มีส่วนในการตั้งงบประมาณห้องสมุด, ให้โอกาสแก่บรรณารักษ์เข้าฝึกอบรม เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ, ให้ชื่อครุภัณฑ์ตามความจำเป็น, ให้บรรณารักษ์มีความสัมพันธ์อันดีและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่มโรงเรียน, จัดหาหนังสือและวารสารที่มีคุณค่าทางการศึกษาให้นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติม, วางนโยบายงบประมาณห้องสมุด, ให้บรรณารักษ์มีอิสระในการดำเนินงานห้องสมุด, ให้ห้องสมุดมีโต๊ะเก้าอี้ที่ถูกลักษณะอย่างเพียงพอสำหรับผู้ใช้, สนับสนุนและอำนวยความสะดวกแก่บรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ และให้บรรณารักษ์ปฐมนิเทศนักเรียนที่เข้าใหม่ให้รู้จักการใช้ห้องสมุด

ภาควิชา บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

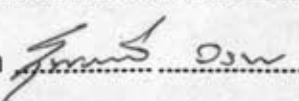
PRASIT CHOMSRI : THE ROLE OF THE ADMINISTRATORS OF GOVERNMENTAL
SECONDARY SCHOOL TOWARDS THEIR SCHOOL LIBRARIES. THESIS ADVISOR :
ASS. PRO. SUPANEE VARATORN, 205 PP.

The purpose of this research is to study the role of the administrators towards their school libraries in Bangkok in the areas of : finance, personnel, building and facilities, reading materials, activities and services and promoting the use of libraries. The study is conducted by distributing questionnaires to administrators and librarians in 103 schools of which 87.38% were returned. It was found that the administrators' and the librarians' opinions on the administrators' actual and expected roles are in accord.

The administrators' actual role in school libraries is mostly at the middle level. The tasks that the administrators performed the most according to the opinions expressed by the administrators and the librarians are : authorizing librarians to prepare library budget proposals, supporting the buying of needed library equipment, arranging for teacher's book lists for acquisition, providing useful reading materials for teachers, considering library personnel promotions, promoting good relationships and an exchange of ideas among librarians, giving librarians freedom in managing the library and assigning librarians to propose annual library programs.

The administrators and the librarians show opinions on the administrators expected roles at the high level in all aspects. The tasks expected to be performed the most in the expected role according to the opinions of administrators and librarians are : arranging for teacher's book lists for acquisition, authorizing librarians to prepare library budget proposals, providing librarians with in-service training, supporting the buying of needed library equipment, promoting good relationships and an exchange of ideas among librarians, providing useful reading materials to students, setting the library budget policy, giving librarians freedom in managing the library, providing the library with sufficient tables and chairs, supporting and facilitating librarians in organizing library programs and arranging for library orientation.

ภาควิชา Library Science
สาขาวิชา Library Science
ปีการศึกษา 1987

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถในการช่วยเหลือชี้แนะและตรวจแก้ไขจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุพรรณีย์ วราทร ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยมาจนทำให้มีสติปัญญาความรู้ความสามารถทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จด้วยดี

การที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาด้านบรรณารักษศาสตร์นี้ เพราะมีแรงคลั่งใจจากการที่เคยได้รับความรู้ด้านห้องสมุดจากจิตตภาวันวิทยาลัย เมืองพัทธยา จึงขอกราบนำสการด้วยความเคารพอย่างสูงแด่หลวงพ่อบรรณารักษศาสตร์ (กิตติคุณโท ภิภู) และพระอาจารย์สุนด์ นนทิกโก ผู้เป็นทั้งธรรมอาจารย์ และอาจารย์ ด้วยจิตสำนึกในกตัญญูคุณเวทิตาธรรมเป็นที่สุด ในชีวิต

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้รับทุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมกับนี้ในการมาศึกษาผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้บังคับบัญชาที่อนุญาตให้มาศึกษาเป็นอย่างดี และได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานทุกคน ส่วนผู้ที่ เป็นกำลังใจอันสำคัญ และให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดตลอดเวลาก็คือ ภรรยา บุตรธิดาและพี่ชาย นอกจากนั้นที่สำคัญอีกก็คือผู้ตอบแบบสอบถามทุกคนทั้งผู้บริหารและบรรณารักษ์ที่ได้เสียสละเวลาตอบและส่งคืนให้ผู้วิจัยจนได้รับข้อมูลเพียงพอแก่ความต้องการ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อสถาบันและทุกท่านที่กล่าวมาแล้วไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบคารวะวิญญานของคุณแม่และคุณพ่อ ผู้ให้กำเนิดลูกจนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียน วิทยานิพนธ์นี้จึงขอน้อมอุทิศเพื่อบูชาพระคุณของคุณแม่และคุณพ่อด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

ประสิทธิ์ จอมศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาของปัญหา	1
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
แนวเหตุผลในการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	9
วิธีดำเนินการวิจัย	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
คำนิยามศัพท์	14
2. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อห้องสมุด	15
/การบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา	16
/หน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา	20
การบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน	24
ผู้บริหารโรงเรียนกับห้องสมุด	28
3. วิธีดำเนินการวิจัย	31
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	31
แนวเหตุผลในการวิจัย	31

ขอบเขตของการวิจัย	31
วิธีดำเนินการวิจัย	32
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	37
ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ ของ ห้องสมุดของผู้บริหาร	38
ตอนที่ 2 บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารโรงเรียน ต่อห้องสมุดตามความเห็นของผู้บริหารและ บรรณารักษ์	48
ตอนที่ 3 บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารโรงเรียน ต่อห้องสมุดตามความเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์	55
ตอนที่ 4 บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวัง ของผู้บริหารโรงเรียนตามความเห็นของผู้บริหาร	82
ตอนที่ 5 บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของ ผู้บริหารโรงเรียนตามความเห็นของบรรณารักษ์	96
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	111
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	111
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	111
สรุปผลการวิจัย	112
อภิปรายผล	124
ข้อเสนอแนะ	158
บรรณานุกรม	164
ภาคผนวก ก.	167
ภาคผนวก ข.	174
ประวัติผู้เขียน	205

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ	38
2. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	39
3. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง	40
4. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุราชการ	41
5. ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามคุณวุฒิ	42
6. การอบรมหรือศึกษางานห้องสมุด	43
7. นโยบายหรือ โครงการพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน	43
8. การใช้ห้องสมุดของผู้บริหาร	44
9. ทรรศนะของห้องสมุดที่ผู้บริหารใช้	45
10. การใช้บริการของห้องสมุดของผู้บริหาร	46
11. การใช้ประโยชน์จากวัสดุการอ่าน เพื่อการบริหารโรงเรียน	47
12. บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการเงินตามความเห็นของ ผู้บริหารและบรรณารักษ์	48
13. บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านบุคลากรตามความเห็นของ ผู้บริหารและบรรณารักษ์	51
14. บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ ห้องสมุดตามความเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์	55
15. บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านวัสดุการอ่านตามความเห็นของ ผู้บริหารและบรรณารักษ์	57
16. บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านกิจกรรมและบริการของห้องสมุด ตามความเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์	59
17. บทบาทที่ปฏิบัติจริงของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดตาม ความเห็นของผู้บริหารและบรรณารักษ์	61

ตารางที่

18.	บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการเงินตามความเห็นของผู้บริหารและบรรณาภิษ	65
19.	บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านบุคลากรตามความเห็นของผู้บริหารและบรรณาภิษ	68
20.	บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ตามความเห็นของผู้บริหารและบรรณาภิษ	71
21.	บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านวัสดุการอ่านตามความเห็นของผู้บริหารและบรรณาภิษ	74
22.	บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านกิจกรรมและบริการตามความเห็นของผู้บริหารและบรรณาภิษ	76
23.	บทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดตามความเห็นของผู้บริหารและบรรณาภิษ	78
24.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการเงินตามความเห็นของผู้บริหาร	82
25.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านบุคลากรตามความเห็นของผู้บริหาร	84
26.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ตามความเห็นของผู้บริหาร	87
27.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านวัสดุการอ่านตามความเห็นของผู้บริหาร	89
28.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านกิจกรรมและบริการตามความเห็นของผู้บริหาร	91
29.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดตามความเห็นของผู้บริหาร	93
30.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการเงินตามความเห็นของบรรณาภิษ	96

ตารางที่

31.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านบุคลากร. ตามความเห็นของบรรณารักษ์	99
32.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านอาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ตามความเห็นของบรรณารักษ์	102
33.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านวัสดุการอ่าน ตามความเห็นของบรรณารักษ์	104
34.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านกิจกรรม และบริการ ตามความเห็นของบรรณารักษ์	106
35.	บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของผู้บริหารด้านการ ส่งเสริมการใช้ห้องสมุดตามความเห็นของบรรณารักษ์	108

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย